

พรรคการเมืองกับการสร้างผู้นำทางการเมือง

ร.ต.อ. วีรัตน์ แก้วกล้า

004901

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

แผนกวิชาการปกครอง

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๒๔

POLITICAL PARTIES AND POLITICAL LEADERSHIP BUILDING

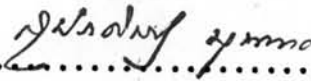
Pol.Capt. Werat Kaewklam

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts
Department of Government
Graduate School
Chulalongkorn University
1981

หัวข้อวิทยานิพนธ์   พรรคการเมืองกับการสร้างผู้นำทางการเมือง
โดย   ร.ต.อ.วิรัตน์ แก้วกล้า
ภาควิชา   การปกครอง
อาจารย์ที่ปรึกษา   รองศาสตราจารย์ ดร.สุจิต บุญบงการ

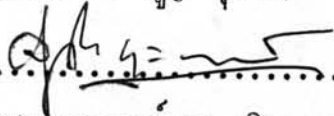

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุประคิษฐ์ บุญนาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ จริญญา สุภาพ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุจิต บุญบงการ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์   พรรคการเมืองกับการสร้างผู้นำทางการเมือง เมือง
รีอนิสิต   ร.ศ.อ.วิรัตน์ แก้วกล้า
อาจารย์ที่ปรึกษา   รองศาสตราจารย์ ดร.สุจิต บุญบงการ
ภาควิชา   การปกครอง
ปีการศึกษา   ๒๕๒๔

บทคัดย่อ

ประเทศไทยได้รับเอกราชโดยสมบูรณ์โดยสมบูรณ์เป็นหลักการปกครองมาตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ จนถึงปัจจุบันนี้เป็นเวลาเกือบ ๕๐ ปี โดยมีรัฐบาลปกครองมาถึง ๕๕ คณะ แต่ส่วนมากแล้วจะเป็นรัฐบาลที่ไม่มีฐานอำนาจจากพรรคการเมือง ถึงแม้ว่าพรรคการเมืองอย่างไม่เป็นทางการได้เริ่มมีบทบาทมาพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงการปกครอง แต่กลับปรากฏว่าผู้นำทางการเมืองซึ่งสร้างโดยพรรคการเมืองไม่สามารถอยู่ในตำแหน่งได้ครบตามวาระแม้แต่คนเดียว ขณะที่ผู้นำจากกลุ่มทหารซึ่งเป็นชนส่วนน้อยสามารถรักษาอำนาจทางการเมืองไว้ได้เป็นเวลานาน และสร้างผู้นำทดแทนได้อย่างต่อเนื่อง เป็นเหตุให้ระบบการเมืองมิได้สนองตอบต่อความปรารถนาของชนกลุ่มใหญ่ ซึ่งยังดำรงสภาพของการ เป็นส่วนที่เสียเปรียบในสังคม

ในการศึกษาเรื่องนี้ ผู้เขียนได้ดำเนินการค้นคว้าโดยการตั้งสมมุติฐาน ดังนี้

๑. ระบบพรรคการเมืองในประเทศไทยยังไม่สามารถสร้างผู้นำทางการเมืองได้เอง เพราะพรรคการเมืองไม่มีอำนาจทางการเมือง หรือมีอายุยาวนานพอที่จะถึงจุดคนให้ใช้เป็นบันไดเข้าไปสู่วิถีทางแห่งความมีอำนาจทางการเมือง
๒. พรรคการเมืองไทยยังขาดการสนับสนุนจากกลุ่มอิทธิพลต่าง ๆ จึงขาดฐานอำนาจในการสร้างผู้นำทางการเมือง
๓. กลุ่มอิทธิพลบางกลุ่มที่มีฐานอำนาจมั่นคง สามารถสร้างผู้นำทางการเมืองได้ดีกว่าพรรคการเมือง

ข้อมูลการศึกษาเป็นการวิจัยเอกสาร โดยรวบรวมจากหนังสือ บทความในวารสาร หนังสือพิมพ์ สารานุกรมต่าง ๆ วิทยานิพนธ์และ เอกสารตัวเลขที่เกี่ยวข้องในลักษณะ เป็นข้อมูลทุติยภูมิ (secondary resource) รวมทั้งการขอสัมภาษณ์ข้อคิดเห็นจากนักการเมือง ผู้สนใจการเมืองและข้าราชการ ตลอดจนได้ศึกษาประวัติศาสตร์และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อสนับสนุนสมมุติฐานทั้ง ๓ ประการนี้

ผลการวิจัยปรากฏว่า พรรคการเมืองยังไม่สามารถสร้างผู้นำทางการเมืองได้ เพราะยังมีลักษณะอ่อนแอและขาดความต่อเนื่อง การปฏิวัติรัฐประหารโดยกลุ่มทหาร เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาพรรคการเมืองให้เป็นสถาบันและระบบพรรคที่เข้มแข็ง ยิ่งกว่านั้น พรรคการเมืองยังไม่สามารถแสวงหาการสนับสนุนจากกลุ่มอิทธิพล และกลุ่มผลประโยชน์ ซึ่งบางกลุ่มกลับแสดงบทบาทของพรรคการเมืองเสียเอง อาทิ กลุ่มทหาร, กลุ่มข้าราชการ พลเรือน, กลุ่มนักศึกษา และกลุ่มผู้ใช้แรงงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กลุ่มทหารได้ประสบความสำเร็จเป็นอย่างมากในบทบาทของการระดมสรรพกำลังทางการเมือง และสามารถสร้างผู้นำทางการเมืองได้อย่างต่อเนื่อง พรรคการเมืองจึงยังคงขาดการสนับสนุนจากกลุ่มอิทธิพล และจากสาธารณชน จึงต้องเผชิญกับปัญหาในการทำหน้าที่เป็นผู้นำผู้สร้างสรร และระดมสรรพกำลังทางการเมืองต่อไป.

Thesis Title   Political Parties and Political Recruitment
Name   Pol.capt. Werat Kaewklam
Thesis Advisor   Associate Prof. Suchit Bunbongkarn Ph.D.
Department   Government
Academic Year   1981

ABSTRACT

Thailand has since June 24, 1932, adopted a democratic and parliamentary system of government as the principle for governing the country. Since then, 45 governments have come with power and entrusted with the responsibilities for administration. But most of them do not have political parties as their power base. Although informal political parties have had a role to play since 1932. No political leader who has been backed by political parties have been able to stay in power until the end of their normal terms. On the contrary, leaders produced by the military have maintained their political power for a considerable period without being checked by political pressure of the people. This is the cause of the imbalance whereby the ruling power does not respond to the need of the popular majority.

The author carried out the research by the following hypothesis:

1. Political parties in Thailand are unable to produce their own political leaders because they do not have political power and they are unable to stay in power long enough to attract people to use them as a step towards political power.

2. Political parties in Thailand are unable to get a support from pressure groups so they have no power base to produce political leaders.

3. Some pressure groups have more power than political parties as they are able to produce more influential political leaders.

To support the abovementioned hypothesis, the author has studied documents and collect various data from newspapers, weekly publications, and thesis as secondary resource.

The study reveals that political parties are unable to produce political leaders who could challenge pressure groups because the parties have always been politically weak and lack continuity. A series of military coupe d'etat which always lead to the dissolution of the political parties is a major barrier against development of a strong and affective party system. Moreover, the parties are unable to acquire support of powerful pressure and interest groups. Some of these groups, assume the role of political parties, for instance the army, the civil bureaucracy, students and labors. In particular, the army has been very effective in performing role of political recruitment and producing continuously capable political leaders. As long as the parties lack support of the pressure group

in particular, and the public in general, it is rather difficult for them to perform an effective political recruitment function.

กิติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงต่อ รองศาสตราจารย์ ดร.สุจิต บุญบงการ รองอธิการบดี ฝ่ายกิจการนิสิตที่ให้ความแนะนำ ตรวจสอบ และควบคุมการจัดทำวิทยานิพนธ์นี้ด้วยความออกหนักและ เป็นเวลายาวนาน

สภาพนิสิตของผู้เขียนเกือบสิ้นไปก่อนที่จะเขียนเสร็จ หากไม่ได้รับคำแนะนำและ ประสานงานจาก คุณยุพดี ทิยาพันธุ์ เจ้าหน้าที่บัณฑิตศึกษา คณะรัฐศาสตร์ และคณะเจ้าหน้าที่ ห้องสมุดคณะรัฐศาสตร์

รูปเล่มของวิทยานิพนธ์นี้สำเร็จได้เพราะ พ.ต.อ.เด็จ ทองธานี รองผู้บังคับการ กองปราบปราม พ.ต.อ.ณรงค์วิทย์ ไทยทอง ผู้กำกับการ ๒ กองปราบปราม พ.ต.ท.ปิติ ประจักษ์จิตต์ รองผู้กำกับการ ๒ กองปราบปราม และ ร.ต.อ.ชูชาติ นันทสงวนไทย รองสารวัตรแผนก ๕ กองกำกับการ ๓ กองปราบปราม ซึ่งให้การสนับสนุนทั้งพลังใจและ พลังทรัพย์ให้ผู้เขียนได้จัดทำจนสำเร็จ จึงขอแสดงความ 감사แด่ทุกท่านไว้ในโอกาสนี้

อนึ่ง หากวิทยานิพนธ์นี้จะบังเกิดคุณค่าแก่ช่วยประการใด ๆ ผู้เขียนขออ้อมอุทิศเป็นกุศล แด่ จ.ส.อ.ศิริ แก้วกล้า บิดาผู้มีพระคุณซึ่งล่วงลับไปแล้ว

ร.ต.อ.วีรัตน์ แก้วกล้า

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	๗
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	๘
กิตติกรรมประกาศ	๙
รายการตารางและแผนภูมิประกอบ	๑๐
บทนำ	๑

๑. พื้นฐานทางการเมืองและการปกครองของไทย	๘
องค์ประกอบของพื้นฐานทางการเมืองและการปกครอง	๘
ก. สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ	๑๒
๑. สังคมไทยเป็นสังคมที่มีวิวัฒนาการยาวนาน	๑๓
๒. สังคมไทยเป็นสังคมที่มีเอกภาพมาก	๑๓
๓. สังคมไทยเป็นสังคมเกษตรกรรม	๑๔
๔. สังคมไทยมีการแบ่งชนชั้นทางสังคมที่ไม่เคร่งครัดตายตัว	๑๔
๕. สังคมไทยมีอำนาจและอิทธิพลครอบคลุมชีวิตคน	๑๕
๖. พัฒนาการของสังคมไทยเป็นไปในลักษณะวิวัฒนาการมากกว่าการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว รุนแรง และกระทันหัน	๑๕
๗. ลักษณะของระบบเศรษฐกิจยังไม่เปลี่ยนแปลงค่านิยมภาพ	๑๖
๘. การเปลี่ยนแปลงการปกครองจากสมบูรณาญาสิทธิราชมาเป็นประชาธิปไตยประสบความสำเร็จในการสร้างสถาบันทางการเมืองที่มั่นคง	๑๖
๙. สังคมไทยมีสถาบันพระมหากษัตริย์ที่มีความสามารถในการปรับตัวสูง	๑๖

ข. หน่วยและชนชั้นในสังคมไทย ๑๖

    ๑. หน่วยต่าง ๆ ในสังคมไทย ๑๖

        ก) ครอบครัว ๑๖

        ข) หมู่บ้าน ๑๗

        ค) สังคมเมือง ๑๘

    ๒. ชนชั้นต่าง ๆ ในสังคมไทย ๑๘

        ก) เชื้อพระวงศ์ ๑๘

        ข) ชนชั้นน้ำ ๑๘

        ค) ชนชั้นกลางค่อนข้างสูง ๒๐

        ง) ชนชั้นกลางเกือบต่ำ ๒๐

        จ) ชนชั้นต่ำ ๒๐

    ค. อุดมการณ์และความคิดทางการเมือง ๒๕

    ง. วัฒนธรรมทางการเมือง ๒๘

    จ. ความต่อเนื่องของระบบการเมือง ๓๒

๒. พรรคการเมืองกับผู้นำทางการเมือง ๓๗

    พรรคการเมือง ๓๗

    ก. ความนำ ๓๗

        ๑. ความสำคัญและความจำเป็นที่ต้องมีพรรคการเมือง ๓๗

        ๒. บทบาทและหน้าที่ของพรรคการเมือง ๔๒

            ก) หน้าที่ที่กลั่นกรองเลือกบุคคลที่เหมาะสมเข้าสมัครรับ
                เลือกตั้ง ๔๓

            ข) หน้าที่ที่รับฟัง รวบรวมข้อเรียกร้อง ความต้องการ
                และปัญหาต่าง ๆ จากประชาชน ๔๓

        ๓. บทบาทและหน้าที่ของพรรคการเมืองในทัศนะของ
            นักวิชาการต่าง ๆ ๔๘

            ก) หน้าที่ในการให้การศึกษาด้านการเมืองแก่ประชาชน.. ๔๘

ข) หน้าที่ได้ถกสรรบุคคลเข้าดำรงตำแหน่งทางการเมือง โดยวิธีทางของประชาธิปไตย	๔๕
ค) ทำหน้าที่เป็นรัฐบาลและปฏิบัติตามนโยบายของพรรค ที่ไต่แถลงไว้กับประชาชน	๔๖
ง) หน้าที่การเป็นตัวแทนของกลุ่มผลประโยชน์	๔๖
จ) หน้าที่ในการสื่อสารทางการเมือง	๔๖
ข. พรรคการเมืองในประเทศไทย	๔๗
๑. ความคิดเกี่ยวกับพรรคการเมือง	๔๗
ก) ความคิดเกี่ยวกับการจัดตั้งพรรคการเมืองเพื่อให้เป็น สถาบันในการระดมสรรพกำลังทางการเมืองของ ประชาชน	๔๗
ข) พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ไทยพระองค์แรก ที่สำเร็จการศึกษาจากประเทศอังกฤษ ประเทศต้นแบบ ของการปกครองระบอบประชาธิปไตย พระองค์ทรงมี ความนิยมในระบอบนี้	๔๘
ค) ต่อมาในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้า เจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๗) ที่ทรงสำเร็จการศึกษา จากประเทศอังกฤษเช่นกัน และทรงมีพระราชประสงค์ ที่จะให้มีการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย เป็นขั้น ๆ ไป	๕๐
๒. ลักษณะการเกิดพรรคการเมืองในประเทศไทย	๕๔
ก) เกิดจากบรรดาผู้นำผู้กุมการและความคิดเห็นตรงกัน .	๕๕
ข) เกิดจากกลุ่มนักวิชาการหรือผู้มีชื่อเสียง	๕๕
ค) เกิดจากกลุ่มนักการเมืองเก่า	๕๕

ง) กลุ่มนักธุรกิจที่ร่ำรวยมารวมตัวกัน เพื่อรักษา ผลประโยชน์ของตนเอง	๕๕
จ) เกิดจากพวกที่อยากลงเสียงโศกทางการ เมือง ...	๕๕
ฉ) พวกแสวงหากำไร	๕๕
๓. การจัดตั้งพรรคการเมืองในประเทศไทย	๕๕
ก) ความคิดในการจัดตั้งพรรคการเมืองในประเทศไทย จากคำว่า " เริ่มมาจากเมืองบนสู่เมืองล่าง ...	๕๕
ข) กลุ่มนักการเมืองซึ่งแสดงตนเป็นพรรคการเมือง โดยถูกต้องคือ " พรรคก้าวหน้า "	๕๖
ค) การจัดตั้งพรรคการเมืองในประเทศไทยตั้งแต่อดีต จนถึงปัจจุบัน อาจแบ่งได้เป็น ๕ สมัย	๕๗
๑) สมัยที่ ๑	๕๗
๒) สมัยที่ ๒	๕๘
๓) สมัยที่ ๓	๖๐
๔) สมัยที่ ๔	๖๑
๕) สมัยที่ ๕	๖๒
๔. ลักษณะพิเศษของพรรคการเมืองไทย	๖๒
ก) พรรคการเมืองของไทยเกิดขึ้นอย่างกระทันหัน	๖๒
ข) พรรคการเมือง เป็นเครื่องมือสนับสนุนอำนาจของ บุคคลหรือคณะบุคคล	๖๓
ค) ในหลายกรณี คณะทหารต้องการสร้างความชอบธรรม ให้แก่อำนาจ	๖๔
ง) พรรคการเมืองรวมตัวกันจัดตั้งขึ้นมาโดยยึดถือบุคคล เป็นหลัก	๖๕
จ) กลุ่มหรือคณะบุคคลที่เป็นสมาชิกพรรคการเมือง ตั้งแต่ปี ๒๔๗๕ - ๒๕๑๔	๖๗

ผู้นำทางการ เมือง ๓๐

    ก. ความหมาย ๓๐

    ข. ทฤษฎีเกี่ยวกับผู้นำทางการ เมือง ๓๒

        ๑. การจำแนกแบบของผู้นำทางการ เมือง ๓๒

            ก) การจำแนกของ เจมส์ บาร์เนอ์ ๓๓

            ข) การจำแนกของ ยูจีน ดี. เจนนิ่งส์ ๓๔

            ค) การคุมข้อยหรือปม เกนของผู้นำ ๓๕

            ง) กุลาัมการ เรียงที่ เรียงน่องของผู้นำ ๓๖

            จ) คุณสมบัติการดีชีวิตในวัยเด็ก ๓๖

            ฉ) ผู้นำที่มีบาร์มี ๓๗

        ๒. ลักษณะการ เกิดผู้นำ ๓๘

            ก) ผู้นำโดยการสร้างตนเอง ๓๘

            ข) ผู้นำที่ง เดือกโดยหมุคคะ ๔๐

            ค) ผู้นำที่ไ้รับการแต่งตั้งจากผู้มีอำนาจเหนือ ๔๑

พรรคการ เมืองกับผู้นำทางการ เมือง ๔๑

    ก. กลุ่มต่าง ๆ ในสังคมที่ไ้การสนับสนุนพรรคการ เมือง ๔๒

        ๑. พวกวิก ๔๒

        ๒. พวกทอริ ๔๓

        ๓. ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ ๑ ..... ๔๒

    ข. องค์ประกอบของพรรคการ เมือง ๔๓

    ค. ผู้นำทางการ เมืองในประเทศไทย ๔๔

    ง. ความสัมพันธ์ระหว่างพรรคการ เมืองกับผู้นำทางการ เมือง
    ในประเทศไทย ๔๔

๓	ความล้มเหลวของพรรคการเมืองในประเทศไทย	๕๑
	ความนำ • พรรคการเมืองไทยประสบความล้มเหลวใน การสร้างผู้นำทางการเมือง	๕๑
	วิเคราะห์สมมุติฐานที่ ๑, ๒ และ ๓	๕๘
	ก. สมมุติฐานที่ ๑ ระบบพรรคการเมืองไทยยังไม่สามารถ สร้างผู้นำทางการเมืองได้เอง เพราะพรรคการเมือง ไม่มีอำนาจทางการเมือง หรือมีอายุยาวนานพอที่จะดึงดูด คนให้มาเป็นบันไดทางการเมือง	๕๘
	๑. พรรคการเมืองไม่มีอำนาจทางการเมือง เนื่องจาก เป็นองค์กรของประชาชน จึงไม่มีอำนาจบังคับตาม กฎหมายเหมือนสถาบันราชการ	๕๘
	๒. พรรคการเมืองไม่มีอายุยาวนานพอที่จะดึงดูดคนให้ เป็นบันไดทางการเมือง	๑๑๗
	๓. สรุปการวิเคราะห์สมมุติฐานที่ ๑	๑๓๐
	ข. สมมุติฐานที่ ๒ พรรคการเมืองไทยยังขาดการสนับสนุนจาก กลุ่มอิทธิพลต่าง ๆ จึงขาดฐานอำนาจในการสร้างผู้นำทาง การเมือง	๑๓๒
	๑. การรวมกลุ่มของประชาชนในประเทศไทยนั้นมีมานาน และมีอยู่มากกลุ่ม แต่ยังมีบทบาททางการเมืองในค่าน การสนับสนุนพรรคการเมืองเพียงเล็กน้อย	๑๓๔
	๒. กลุ่มอิทธิพลไม่มีบทบาทสนับสนุนพรรคการเมือง	๑๓๗
	๓. พรรคการเมืองขาดฐานอำนาจในการสร้างผู้นำทาง การเมือง	๑๔๔
	๔. สรุปการวิเคราะห์สมมุติฐานที่ ๒	๑๔๗

ก. สมมุติฐานที่ ๓ กลุ่มอิทธิพลบางกลุ่มที่มีอำนาจทางการเมือง มั่นคงสามารถสร้างผู้นำทางการเมือง ได้ดีกว่าพรรคการเมือง	๑๕๐
๑. กลุ่มอิทธิพล กลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ ของประชาชน ชาวพลังทางการเมือง	๑๕๐
๒. สภาพทางสังคมของประเทศค่อยพัฒนา เป็นปัจจัยสำคัญ ที่เปิดโอกาสให้ทหาร เข้ามามีบทบาททางการเมือง	๑๕๒
๓. ผู้นำทางการเมืองที่มีอำนาจและอิทธิพลทางการเมือง ไม่เห็นความสำคัญของพรรคการเมือง	๑๕๔
๔. ข้อสังเกตจากรายที่ ๑๐	๑๕๘
๕. การที่กลุ่มอิทธิพล กลุ่มผลประโยชน์บางกลุ่ม เช่น ทหาร ครอบงำโครงสร้างทางอำนาจของไทยอยู่ตลอดเวลา เป็นเรื่องปกติธรรมดา	๑๕๙
๖. การสร้างผู้นำทางการเมืองโดยกลุ่มทหาร	๑๖๑
๗. นักการเมืองอาชีพในระบบการเมืองไทยยังมีน้อย	๑๖๘
สรุปบทที่ ๓	๑๗๓
๔ สรุปและเสนอแนะ	๑๘๐
สรุปบทบาทของกลุ่มพลังทางการเมืองในระบบการเมืองไทย	๑๘๐
ก. ผู้นำทางการเมืองที่มาจากกลุ่มทหารและข้าราชการ	๑๘๕
ข. ลักษณะของพระราชบัญญัติเลือกตั้ง	๑๘๖
ค. ลักษณะเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองไทย	๑๘๗
ง. นักการเมืองพลเรือนไม่เห็นความสำคัญในการใช้พรรคการเมือง เป็นสถาบันผ่านเข้าสู่วิถีทางการเมือง	๑๘๘
จ. พรรคการเมืองมีอิทธิพลต่อความมั่นคงและเสถียรภาพของ รัฐบาล	๑๙๐

ฉ. พรรคการเมืองระยะแรกเกิดจากการรวมตัวกันของสมาชิก สภาผู้แทนราษฎร	๑๙๑
ช. พรรคการเมืองไทยส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นที่รวมของกลุ่มบุคคล ที่มีแนวความคิดทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม คล้ายคลึงกัน	๑๙๑
ซ. พรรคการเมืองไทยขาดการสนับสนุนจากประชาชนส่วนใหญ่	๑๙๑
๑. พรรคการเมืองขาดฐานรองรับจากประชาชน	๑๙๑
๒. หน้าที่สำคัญของพรรคการเมืองไทย คือการสนับสนุนอำนาจ หรืออิทธิพลทางการเมืองของบุคคลหรือคณะบุคคล	๑๙๑
ฅ. พรรคการเมืองของไทยแต่ละพรรคหย่อนในเรื่องระเบียบ วินัย	๑๙๒
ฉ. นโยบายหรืออุดมการณ์ของพรรคการเมืองส่วนใหญ่ มักจำกัด เพียงเพื่อจูงใจประชาชน	๑๙๒
ค. ประชาชนขาดความสำนึกทางการเมือง	๑๙๒
ค. พรรคการเมืองไทยไม่ได้ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของประชาชน โดยสมบูรณ์	๑๙๒
ข. เสนอแนะเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นต่อไป	๑๙๓
ก. แกไขทัศนคติของประชาชนที่มีต่อระบบการเมือง	๑๙๓
ข. ส่งเสริมให้ประชาชนเลือกพรรคการเมืองมากกว่าเลือกบุคคล	๑๙๓
ค. การปรับปรุงโครงสร้างและกลไกของพรรคการเมือง	๑๙๔
ง. บทบาทของกลุ่มอิทธิพลทางการเมือง	๑๙๖
จ. รัฐบาลต้องมีนโยบายที่แน่ชัดในการส่งเสริมพรรคการเมือง ประโยชน์ในทางประยุต์ของการวิจัย	๑๙๗
บรรณานุกรม	๒๐๘
ประวัติผู้เขียน	๒๑๖

สารบัญตารางและแผนภูมิ

ตารางที่		หน้า
๑	จำนวนพรรคการเมืองที่จดทะเบียนตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน ๒๕๑๗.....	๑๐๑
๒	จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคต่าง ๆ ที่ได้รับเลือกตั้ง เมื่อ ๒๒ มกราคม ๒๕๑๘	๑๐๓
๓	รายงานการวิเคราะห์ความสนใจของผู้เลือกตั้งในระบบพรรค เมื่อ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๒	๑๐๗
๔	รายงานการวิเคราะห์ความรู้ความเข้าใจของผู้เลือกตั้งในระบบพรรค เมื่อ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๒	๑๐๘
๕	รายงานผลการเลือกตั้งทั่ว ๗๑ จังหวัด เมื่อ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๒ ...	๑๐๙
๖	การใช้สิทธิเลือกตั้งของประชาชน	๑๑๒
๗	ช่วงเวลาที่พรรคการเมืองมีบทบาทในการบริหารประเทศ	๑๑๘
๘	แสดงอายุการบริหารงานของรัฐบาลพลเรือน ตั้งแต่ ๒๘ มิถุนายน ๒๔๗๕ ถึง ๒๐ ตุลาคม ๒๕๒๐	๑๒๙
๙	สถิติวุฒิสมาชิก พ.ศ. ๒๕๒๒ แยกตามประเภทอาชีพ	๑๔๓
๑๐	การจัดตั้งรัฐบาลโดยคณะปฏิวัติ ตั้งแต่ ๘ ตุลาคม ๒๕๑๙ ถึง ๓ มีนาคม ๒๕๒๓	๑๔๕
๑๑	สถิติสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากการเลือกตั้งครั้งที่ ๑๒ เมื่อเดือนเมษายน ๒๕๑๙ แยกตามประเภทอาชีพ	๑๖๘
แผนภูมิที่		
๑	แสดงความสนใจของผู้ออกเสียงเลือกตั้งต่อตัวผู้สมัครมากกว่าการเลือก พรรคการเมือง	๑๑๐
๒	วัฏจักรของระบบการเมืองไทย ตั้งแต่ ๒๘ มิถุนายน ๒๔๗๕ ถึงปัจจุบัน ..	๑๒๘

การปกครองตามระบอบประชาธิปไตยโดยผู้แทนประชาชนนั้น พรรคการเมืองเป็นกลไกสำคัญในการสร้างผู้นำทางการเมือง เพื่อจัดตั้งรัฐบาลขึ้นบริหารประเทศ และมีความสำคัญต่อวิถีชีวิตของประชาชนเกี่ยวกับหลักการแห่งเสรีภาพและความเสมอภาคในการแข่งขันทางการเมือง (political competition) เพื่อแสวงหาอำนาจไว้รักษามลประโยชน์ของตน การแข่งขันดังกล่าวนี้ ทำให้เกิดการรวมกลุ่มในรูปแบบของพรรคการเมือง ผลประโยชน์จึงเป็นแรงจูงใจสำคัญของการก่อตั้งพรรคการเมืองอันเป็นที่รวมของกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ ซึ่งมีข้อเรียกร้องความต้องการ และผลประโยชน์ที่อาจคล้ายคลึงกันหรือแตกต่างกัน แต่ได้มีการต่อรองและประนีประนอมกันจนปรากฏผลออกมาเป็นนโยบายของพรรคการเมือง

ประชาชนผู้มีส่วนร่วมทางการเมืองมีวิธีการผลักดัน นโยบายของพรรคอันเป็นผลจากการต่อรอง ประนีประนอมกันระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ให้มีผลในทางปฏิบัติโดยเลือกผู้สมัครจากพรรคการเมืองที่มีหลักการและนโยบายสอดคล้องกับผลประโยชน์ของกลุ่มคนเป็นผู้แทนราษฎร ถ้าผู้สมัครจากพรรคใดได้รับเลือกตั้งเป็นฝ่ายเสียงข้างมากย่อมมีการจัดตั้งรัฐบาลโดยพรรคการเมืองนั้น เพื่อทำการปกครองประเทศโดยใช้นโยบายของพรรคเป็นนโยบายของรัฐบาล

การเกิดพรรคการเมืองตามกระบวนการที่กล่าวมานี้ เป็นไปตามทฤษฎีว่าด้วยวิวัฒนาการ (development theory) แต่พรรคการเมืองอาจเกิดขึ้นนอกเหนือจากทฤษฎีนี้ เช่น เกิดขึ้นตามทฤษฎีว่าด้วยสถาบัน (institutional theory) หรือตามทฤษฎีว่าด้วยประวัติศาสตร์และสถานการณ์ (historical-situational theory) แต่โดยข้อเท็จจริงแล้ว ยังไม่อาจกำหนดได้แน่นอนว่า พรรคการเมืองจะต้องเกิดตามทฤษฎีใดแต่เพียงทฤษฎีเดียวเสมอไป ในบางประเทศมีพรรคการเมืองถือกำเนิดจากหลายทฤษฎี เช่น พรรคการเมืองในประเทศไทยเกิดตามทฤษฎีทางสถาบันและทฤษฎี

ว่าด้วยประวัติศาสตร์และสถานการณ์ก่อนวิกฤติการณ์เกี่ยวกับความชอบธรรมและการมีส่วนร่วมทางการเมือง กับทฤษฎีว่าด้วยพัฒนาการ หลักเกณฑ์การเกิดพรรคการเมือง ตามทฤษฎีทั้ง ๓ นี้อาจสรุปเพื่อหาหลักเกณฑ์กว้าง ๆ ได้ว่า เกิดจากการขัดแย้งเกี่ยวกับผลประโยชน์ของกลุ่มต่าง ๆ ในสังคมและเกิดจากอุดมการณ์ที่จะแก้ไขหรือจัดความขัดแย้งต่าง ๆ ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ซึ่งหลักเกณฑ์ทั้ง ๓ ประการนี้จะเกิดได้เฉพาะในสังคมที่เป็นประชาธิปไตยเท่านั้น

ในการดำเนินการปกครองและบริหารประเทศนั้น รัฐบาลต้องรับผิดชอบต่อสภาผู้แทนราษฎร พรรคการเมืองเป็นกลไกทำให้การดำเนินการต่าง ๆ ของรัฐบาลเป็นไป ด้วยความราบรื่น เพราะมีพรรคการเมืองให้การสนับสนุน จึงไม่ต้องกังวลว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเสียงข้างมากจะเห็นพ้องด้วยหรือไม่ หรือจะลงมติไม่ไว้วางใจ รัฐบาลเมื่อใดก็ตาม เท่าที่ รัฐบาลยังปฏิบัติตามนโยบายของพรรคการเมืองที่เป็น รัฐบาลขณะนั้นย่อมมีเสถียรภาพมั่นคงโดยพรรคการเมืองจะคอยควบคุม ให้การสนับสนุน หรือชี้ข้อบกพร่องและเสนอแนะทางเลือกต่อ รัฐบาล ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งก็สามารถควบคุมพรรคการเมืองและ รัฐบาลได้ โดยปฏิเสธไม่สนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรค รัฐบาลในการเลือกตั้งสมัยถัดไป เมื่อเห็นว่า รัฐบาลไม่ดำเนินการตามนโยบายของพรรคซึ่งแถลงต่อรัฐสภา หรือให้การสนับสนุน เมื่อเห็นว่าทำหน้าที่ได้อย่างถูกต้อง

พรรคการเมืองฝ่ายค้านก็เป็นสิ่งจำเป็น เพราะในบางกรณี รัฐบาลอาจดำเนินการตามใจชอบ หรือใช้อำนาจเกินขอบเขต พรรคฝ่ายค้านจะทำหน้าที่ควบคุมดูแลให้ รัฐบาลได้บริหารประเทศอย่างมีประสิทธิภาพในขอบเขตของกฎหมาย ถ้าหากไม่มีพรรคฝ่ายค้านอยู่ในสภาแล้ว ประชาชนจะถูกบังคับอย่างไม่มีทางเลือกในการรับผลจากการดำเนินการของรัฐสภา สิทธิของประชาชนฝ่ายเสียงข้างน้อยจะถูกละเลย หรือแม้แต่ การเลือกตั้งก็ต้องลงคะแนนเสียงเลือกบุคคลที่ รัฐบาลเป็นผู้เสนอ ทำให้เสถียรภาพในการ คัดเลือกบุคคลเป็นผู้แทนของประชาชนไม่อาจมีได้

พรรคการเมืองจึงเปรียบเสมือนห่วงเชื่อมระหว่างสังคมกับ รัฐบาล หรือระหว่าง สำนัญชน และกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ กับองค์การ รัฐบาล

Harold D. Lasswell กล่าวว่าการศึกษากองเมืองคือการศึกษารื่องอำนาจอิทธิพลและการใช้อำนาจอิทธิพลนั้น ๆ ซึ่งอำนาจอิทธิพลดังกล่าวนี้ อาจได้มาจากการมีทรัพย์สิน มีกำเนิดมาจากตระกูลที่มีชื่อเสียง มีความรู้ มีความมั่นคงปลอดภัย หรือมีสถานภาพสูงในสังคม ฯลฯ ผู้มีอำนาจอิทธิพลจึงสามารถกระทำการใด ๆ หรือแสดงบทบาทใด ๆ ได้มากกว่าผู้อื่นในสังคม ซึ่งเรียกบุคคลเหล่านี้ว่า ยูน่า (elite) ส่วนผู้กระทำการไถนอย มีบทบาทน้อยกว่าเรียกว่า Mass

ยูน่ามีอยู่ทุกวงการทั้งในทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ฯลฯ ยูน่าทางการเมือง เป็นคำที่มีความหมายกว้างขวาง ยูน่าจึงกำหนดขอบเขตการวิจัยไว้เพียงให้หมายถึงผู้มีตำแหน่งทางการเมือง อาทิ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร รัฐมนตรี นายกรัฐมนตรี ผู้บริหารและสนับสนุน (Support) พรรคการเมืองในด้านต่าง ๆ ซึ่งยูน่าเหล่านี้ ล้วนแล้วแต่โดยนัยกระบวนการเรียนรู้และต่อสู้ทางการเมือง โดยไม่เต้านมาตั้งแต่ระดับพื้นฐานจนถึงระดับยูน่า ซึ่งการที่จะขึ้นมาถึงระดับนี้จะต้องมีบทบาทอยู่ภายในพรรคเป็นเวลานาน เพราะการสะสมอำนาจอิทธิพลจะต้องใช้เวลาพอสมควร

ในประเทศที่พรรคการเมืองเป็นสถาบันหลัก ยูน่าทางการเมืองจะมีที่มาจากพรรคการเมือง ยูน่าทางการเมืองของพรรคการเมืองคือผู้มีอำนาจอิทธิพลอยู่ในพรรคการเมือง โดยใช้อำนาจอิทธิพลดังกล่าวผลักดันนโยบายของพรรคได้รับการยอมรับจากกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม ดังนั้น จึงต้องเป็นผู้มีความสามารถในการประสานประโยชน์ ความคิด และอุดมการณ์ทางการเมือง ซึ่งมีความแตกต่างกันภายในพรรค ให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน รวมทั้งการประสานกันดังกล่าวกับกลุ่มต่าง ๆ ภายนอกพรรค เพื่อให้ยูน่านั้น ๆ เป็นที่ยอมรับของสังคม ในการนี้ ยูน่าทางการเมืองจึงมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับพรรค โดยการแสดงบทบาทในการรวบรวมประชาชาติ แสวงหาการสนับสนุน ขบวนการและเสนอแนะวิธีทางแก้ไข ใช้อิทธิพลโน้มน้าวให้สมาชิกพรรคและ Mass กลอຍคามา หรือกระทำการใด ๆ เพื่อแสวงหาอำนาจโดยให้พรรคการเมืองเป็นฐานของอำนาจ เพื่อก้าวไปสู่ความมีอำนาจทางการเมืองด้วยประชาชาติ หรือคะแนนเสียงสนับสนุน

จากผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ผู้นำทางการเมืองซึ่งมีที่มาจากกล่าวนี้ จึงเป็นผู้นำที่สร้างขึ้นมาจากขบวนการที่เป็นระบบของพรรคการเมือง ซึ่งบุคคลใด ๆ ในพรรคก็มีโอกาสที่จะเป็นผู้นำได้

แต่พรรคการเมืองของไทยยังไม่สามารถสร้างผู้นำได้อย่างต่อเนื่อง เพราะมีลักษณะการจัดตั้งที่แตกต่างจากพรรคการเมืองในประเทศประชาธิปไตยฝ่ายตะวันตก กล่าวคือ เป็นพรรคประเภท "บุคคลนิยม" ซึ่งนโยบายของแต่ละพรรคมีแนวทางคล้ายคลึงกัน มีลักษณะการรวมตัวกันอย่างหลวม ๆ (loosely structured) ไม่มีประวัติการวิวัฒนาการจนเป็นสถาบันทางการเมืองของประชาชน บทบาทของพรรคการเมืองตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันจึงประสบแต่ความล้มเหลว สาเหตุแห่งความล้มเหลวของพรรคการเมืองไทยมีหลายประการ อาทิ พื้นฐานทางการเมือง วัฒนธรรมทางการเมือง และสถานการณ์ทางการเมือง มีผู้อำนวยให้พรรคการเมืองมีอายุยาวนาน จึงไม่สามารถสร้างผู้นำทางการเมืองแข่งขันกับกลุ่มอิทธิพลอื่นซึ่งมีความเข้มแข็งกว่าได้ ตลอดจนผู้มีอำนาจปกครองประเทศส่วนใหญ่ไม่เห็นความสำคัญของพรรคการเมือง แต่ได้หันไปอิงสถาบันที่เข้มแข็งกว่า คือ กลุ่มทหารและข้าราชการเป็นฐานอำนาจทางการเมือง

กลุ่มทหาร เป็นกลุ่มพลังที่น่าสนใจในฐานะเป็นสถาบันสร้างผู้นำทางการเมือง ได้ดีกว่าพรรคการเมือง เพราะทหารเป็นกลุ่มที่มีการวางแบบแผนองค์การ (organization) ที่มีระเบียบวินัย (discipline) ความเป็นปึกแผ่น (cohesion) การฝึกอบรม (training) เอกสารข้อมูลและข้อเท็จจริงทางการเมือง (political information) แหล่งดำเนินการ (location and mobilities) สายการบังคับบัญชา (Hierarchy of command) ความรักหมู่คณะ (spirit) และที่สำคัญ คือ มี "ข้ออ้างความชอบธรรม" (legitimacy) ในการเข้ามามีบทบาททางการเมือง คือ การต่อสู้เพื่อรักษาอิสรภาพความมั่นคงของชาติ และคุ้มครองประชาชน ทหารจึงเป็นกลุ่มที่สามารถฉวยโอกาสแทรกแซงทางการเมืองได้ดียิ่ง

---

^๑ชาญวุฒิ วัชรพุก, "การเข้าแทรกแซงทางการเมืองของทหารไทย" พัฒนาทางการเมือง (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พิมพ์เนศ, ๒๕๑๘), หน้า ๗๒ - ๘๑ อ้างถึงใน สุทธิ นาดสกุล และคนอื่น ๆ, การเมืองและการปกครองไทย (กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๒๓), หน้า ๑๖๐ - ๑๖๑; ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ, "บทบาทของทหารกับการพัฒนาทางการเมือง" กระทบด ทองธรรมชาติ (รวบรวม), การเมืองการปกครอง (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สมาคมสังคมนักคิดแห่งประเทศไทย, ๒๕๑๓), หน้า ๒๑๘ - ๒๒๑.

พรรคการเมืองไทยยังขาดปัจจัยดังกล่าวนี้ ตลอดจนเงื่อนไขเวลาที่ไม่สามารถ
สร้างสมปัจจัยเหล่านี้ได้ จึงขาดพลังของพรรค และส่งผลไปถึงพลังของรัฐสภาให้อ่อนแอลง
อีกด้วย การเข้าสู่อำนาจทางการเมืองของกลุ่มทหารนอกจากปัจจัยเอื้ออำนวยด้านโครงสร้าง
ภายในองค์การของทหารแล้ว สภาพของสังคมไทยยังเปิดโอกาสให้กลุ่มทหารเข้ามาแทรกแซง
ได้อย่างง่ายดาย เพราะสภาพของสังคมไทยขาดสถาบันทางการเมืองอื่น ๆ ที่เข้มแข็ง
ประกอบกับวัฒนธรรมทางการเมืองของคนไทยเน้นหนักในทางอำนาจนิยม ซึ่งวัฒนธรรมเช่นนี้
สอดคล้องกับอุดมการณ์ทางการเมืองของทหารอยู่แล้ว จึงมีผลให้ระบบทหารสามารถปกครอง
ประเทศนานกว่า ๔๐ ปี นับแต่ปี ๒๔๗๕ เป็นต้นมา

เมื่อพรรคการเมืองยังไม่สามารถวิวัฒนาการเป็นสถาบันทางการเมืองของ
ประชาชนที่คอยรับช่วงสืบอำนาจแทน และวัฒนธรรมทางการเมืองยังไม่มีการพัฒนา
ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมกับระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่พยายามนำมาใช้
กับสังคมไทยนั้น กลุ่มทหารจะสามารถใช้อำนาจปกครองประเทศไปได้อีกนาน เพราะวัฒนธรรม
ทางการเมืองของคนไทยที่มีลักษณะอำนาจนิยมจะไม่ต่อต้านผู้มีอำนาจราบเท่าที่ผู้ปกครองยังใช้
อำนาจปกครองโดยไม่กดขี่ประชาชน ถ้าจะมีการต่อต้านก็ต่อเมื่อมีการใช้อำนาจอย่างไม่
เป็นธรรมเท่านั้น

ความมุ่งหมายและขอบเขตของการศึกษา

วิทยานิพนธ์เรื่อง พรรคการเมืองและการสร้างผู้นำทางการเมือง มีวัตถุประสงค์
จะศึกษาวิเคราะห์ ให้เห็นว่า พรรคการเมืองในประเทศไทยยังไม่สามารถสร้างผู้นำทาง
การเมืองแข่งขันกับกลุ่มอิทธิพล กลุ่มผลประโยชน์ ที่มีฐานอำนาจทางการเมืองเข้มแข็ง
มากกว่าได้ เพราะยังมีอุปสรรคในการพัฒนาพรรคการเมืองให้เป็นสถาบันอันเข้มแข็ง
และมีความต่อเนื่อง ถึงแม้ว่าพรรคการเมืองจะมีโอกาสได้แสดงบทบาทและหน้าที่ทางการเมือง
มาแล้วหลายครั้ง แต่ก็ปรากฏว่า รัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งไม่เคยอยู่บริหารประเทศ
ครบวาระตามรัฐธรรมนูญได้เลยแม้แต่คณะเดียว เมื่อทำการศึกษาแล้วสามารถสรุปได้ว่า

พรรคการเมืองยังขาดลักษณะของความเป็นสถาบัน เพราะไม่มีเวลาสำหรับวิวัฒนาการ จึงทำให้ระบบพรรคการเมืองประสบความล้มเหลว ในขณะที่ประชาชนเป็นเพียง "ผู้ดู" ซึ่งอยู่นอกระบบการเมืองเท่านั้น ซึ่งผู้เขียนจะพิจารณาและเสนอแนะว่า มีวิธีการใดบ้างที่พรรคการเมืองจะสามารถสร้างความเป็นสถาบัน ที่เป็นแหล่งระดมสรรพกำลังทางการเมือง (political mobilization) ของประชาชนได้

สมมติฐานของการวิจัย

แนวความคิดเกี่ยวกับพรรคการเมืองและการสร้างผู้นำทางการเมืองนี้ ผู้ศึกษาวิจัยได้ตั้งสมมติฐานดังนี้ คือ

๑. ระบบพรรคการเมืองในประเทศไทยยังไม่สามารถสร้างผู้นำทางการเมืองได้เอง เพราะพรรคการเมืองไม่มีอำนาจทางการเมือง หรือมีอายุยาวนานพอที่จะดึงดูดคนให้ใช้เป็นบันไดเข้าไปสู่วิถีทางแห่งความมีอำนาจทางการเมือง
๒. พรรคการเมืองไทย ยังขาดการสนับสนุนจากกลุ่มอิทธิพลต่าง ๆ จึงขาดฐานอำนาจ (base of power) ในการสร้างผู้นำทางการเมือง
๓. กลุ่มอิทธิพล (pressure groups) บางกลุ่มที่มีฐานอำนาจมั่นคง สามารถสร้างผู้นำทางการเมืองได้ดีกว่าพรรคการเมือง

วิธีการศึกษาและเอกสารที่ใช้ประกอบการค้นคว้า

ในการศึกษาเรื่องนี้ ผู้เขียนใช้วิธีวิเคราะห์จากเอกสาร (documentary research) ซึ่งจะมองในต่าง ๆ คือ ด้าน ประวัติศาสตร์ และวิเคราะห์จากข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากการสัมภาษณ์นักการเมืองที่เคยมีบทบาททางการเมือง ทั้งที่สังกัดพรรคเดิมตลอดเวลาที่เข้าสู่

วงการ เมือง และที่ย้ายสังกัดพรรค รวมทั้งผู้สนับสนุนพรรคการเมือง นอกจากนี้ยังได้ศึกษากฎหมาย (legal approach) ประกอบ เพื่อให้การวิเคราะห์ได้ผลถูกต้องมากที่สุด และเพื่อเป็นแนวทางสำหรับค้นคว้าหาทางแก้ไขต่อไป.